

2012-2016 Tarihleri Arasında On Sekiz Yaş Altı Suriyeli Hastaların Acil Servis Başvurularının Değerlendirilmesi: Hatay İli Örneği

Evaluation of Emergency Department Admissions in Syrian Patients Aged Under Eighteen Years of Age Between 2012 and 2016 in the City of Hatay

© Ezgi Atalay¹, © Ali Karakuş², © Galip Usta³

¹Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Mehmet Tanrıkulu Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı, Bolu, Türkiye

²Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Hatay, Türkiye

³Trabzon Üniversitesi, Tonya Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı, Trabzon, Türkiye

Öz

Giriş: Savaşlar çok sayıda insanı etkileyebilen ve telafisi mümkün olmayan felaketlerdir. Yaralanma ve ölümler savaşların doğrudan etkisi olarak sayılmakta ve savaş bölgelerine yakın yerlerde bu etkiler daha fazla hissedilmektedir. Göç savaşın kaçınılmaz sonudur ve özellikle de kadınlar ve 18 yaş altı çocuklar savaşın en mağdurlarıdır. Çalışmamız, 18 yaş altı Suriyeli mültecilerin Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Acil Servisi'ne, başvuru nedenleri ve epidemiyolojik özelliklerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Yöntemler: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Acil Kliniği'ne 01.07.2012-01.05.2016 tarihleri arasında başvuran 18 yaş altı Suriye uyruklu hastaların acil servis verileri kullanılarak yapılmıştır. Tanımlayıcı bu çalışmada hastaların demografik verileri ve klinik bilgileri geriye dönük olarak incelenmiştir.

Bulgular: Çalışmaya toplam 1038 hasta dahil edildi. Olguların 710'u (%68,4) erkek, 328'i (%31,6) kız olarak saptandı. Çalışmaya alınan hastaların ortalama yaşı 10,3±5,2 olarak belirlendi. Hasta başvurularının yıllara göre dağılımına bakıldığında en fazla %31,7 ile 2015 yılında olduğu saptandı. Olguların 552'si (%53,2) ayaktan tedavi edildiği ve diğer hastaların ise gerekli yataklı servise yatırıldığı belirlendi. Yataklı servise devredilen hastaların yatış sürelerinin ortancası 7 gün (1-163 gün) idi. Uluslararası İstatistiksel Sınıflaması-10-versiyon 2016'ya göre en yaygın kabul tanısı Y24, ateşli silah yaralanma diğer tanımlanmamış, (n=568, %54,7) olduğu saptandı.

Sonuç: Suriye uyruklu hastaların acil servise çatışma bölgelerinden sevkini en büyük kanıtı ateşli silah yaralanma tanısı ile gelmeleridir. Suriye'de çatışma ortamının halen sürdüğü varsayıldığında, sınır bölgesine yakın diğer üçüncü basamak hastanelerde Suriyeli olmayan hasta grubunun da dahil edildiği farklı çalışmalarla daha objektif sonuçlara varılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Suriye, mülteci, çocuk, ICD-10, acil servis

Abstract

Introduction: Wars are disasters leading to irreversible consequences that affect great numbers of people. Injuries and deaths are considered to be direct effects of wars and these effects are felt more in places near war zones. Immigration is the inevitable result of war and especially women and children are the worst victims of war. Our study was conducted in order to reveal the reasons for intensive care unit admission and epidemiological characteristics of Syrian refugees under 18 years old who presented to Hatay Mustafa Kemal University Health Practice and Research Hospital.

Methods: In this descriptive study, records of Syrian patients under 18 years of age, who were admitted to the emergency department at Hatay Mustafa Kemal University Medical Practice and Research Hospital between 01.07.2012 and 01.05.2016, were analyzed. Demographic characteristics and clinical data of the patients were retrospectively reviewed.

Results: A total of 1038 patients with the mean age of 10.3±5.2 years were included in the study. Seven hundred-ten (68.4%) of the patients were male and 328 (31.6%) were female. When the distribution of patient admissions according to the years was examined, it is found that the maximum rate was 31.7% in 2015. 552 of the patients (53.2%) were treated on outpatient basis and the rest were hospitalized. The average length of hospital stay was 7 days (1-163 days). The most common admitting diagnosis according to the International Classification of Diseases-10 2016 was Y24, firearm injury and other unspecified conditions (n=568, 54.7%).

Conclusion: Admitting diagnosis of firearm injuries among Syrian nationals was the strongest evidence for referral from conflict areas. Since the conflict in Syria is still ongoing, it is thought that more objective results can be obtained with different studies including non-Syrian patient groups in other tertiary hospitals near the border region.

Keywords: Syria, refugee, child, ICD-10, emergency department

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Ezgi Atalay, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Mehmet Tanrıkulu Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı, Bolu, Türkiye

E-posta: ezgi-atly14@hotmail.com **ORCID ID:** orcid.org/0000-0002-7477-8056

Geliş Tarihi/Received: 11.09.2018 **Kabul Tarihi/Accepted:** 09.12.2018

2012-2016 Tarihleri Arasında 18 Yaş Altı Suriyeli Hastaların Acil Servis Başvurularının Değerlendirilmesi: Hatay İli Örneği başlıklı makalemiz 2. Uluslararası Göç ve Mülteci Kongresi/2. International Congress of Migration and Refugees 06/07/08.12.2018 Düzce/Türkiye'de tebliğ olarak sunulmuştur.

©Telif Hakkı 2019 Çocuk Acil Tıp ve Yoğun Bakım Derneği
Çocuk Acil ve Yoğun Bakım Dergisi, Galenos Yayınevi tarafından yayımlanmıştır.

Giriş

Savaşlar çok sayıda insanı etkileyebilen ve telafisi mümkün olmayan felaketlerdir. Yaralanma ve ölümler savaşların doğrudan etkisi olarak sayılmakta ve savaş bölgelerine yakın yerlerde bu etkiler daha fazla hissedilmektedir. Savaş bölgesinden kaçarak zorunlu göç etmek durumunda kalan sivil halk ise barınma, beslenme, sağlık ve hijyen gibi birçok sorun ile karşı karşıya kalmaktadır.^{1,2}

2011 yılında başlayan Suriye iç savaşının etkisiyle milyonlarca Suriyeli evlerini terk etmiş ve başka ülkelere sığınmıştır.^{3,4} Türkiye ise bu mültecileri kabul eden ülkeler arasında önde gelmekte^{5,6} ve Türkiye'ye gelen Suriyeli mülteci sayısı her geçen gün artmaktadır.² BM Mülteciler Yüksek Komiserliği Temmuz 2017 verilerine göre Türkiye'de bulunan kayıtlı Suriyeli mülteci sayısı 3.079.914 kişidir.⁷ İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün hazırladığı 2016 Türkiye göç raporuna göre Suriyeli yabancıların yaşlara göre dağılımları incelendiğinde 18 yaş altı grubun %47,64 oranına sahip olduğu belirtilmektedir. 2016 yılı sonu itibarıyla kayıt altına alınan Suriyeli nüfusun illere göre dağılımları incelendiğinde, Hatay ili İstanbul ve Şanlıurfa'dan sonra üçüncü sırada yer almaktadır.⁸ Hatay, Suriye savaşından etkilenerek savaşın ilk yıllarından itibaren mültecilere sağlık ve sosyal hizmet veren bir il konumuna gelmiştir. Krizin ekonomik ve toplumsal etkilerinin yanı sıra insani boyutu da Hatay'da yoğun olarak hissedilmektedir.⁹

Çalışmamız, Temmuz 2012 ve Mayıs 2016 tarihlerinde 18 yaş altı Suriyeli mültecilerin Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Acil Servisi'ne, başvuru nedenleri ve epidemiyolojik özelliklerini ortaya koymak amacıyla yapıldı.

Gereç ve Yöntem

Araştırmamız Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Acil Kliniği'ne başvuran 18 yaş altı Suriyeli uyruklu hastaların acil servis verileri kullanılarak yapıldı. Çalışmaya 01.07.2012-01.05.2016 tarihleri arasında başvuran bütün 18 yaş altı Suriyeli hastalar dahil edildi. Çalışmamız Suriye sınırında bulunan

ve çok sayıda Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yapan Hatay ilinde yapıldı. Krizin ilk yıllarından bu yana sınır içinden ve dışından gelen Suriyeli hastaların tedavilerinin yapıldığı, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi bilgi işletim sistemi kullanılarak 1038 hasta belirlendi. Tanımlayıcı bu çalışmada hastane verileri geriye dönük olarak tarandı. Hastaların demografik verileri (yaş, cinsiyet) ve klinik bilgileri (hastaların kabul tanıları, izlem ve tedavi yerleri, hastanede kalış süreleri, başvuru yıl ve ay dağılımları) geriye dönük olarak belirlendi. Hastaların kabul tanıları, Hastalıkların ve Sağlıkla İlgili Sorunların Uluslararası İstatistiksel Sınıflaması'na (ICD-10-versiyon 2016) göre gruplandırıldı. Bu çalışma için Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tayfur Ata Sökmen Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (toplantı tarihi: 05.10.2017, karar no: 2017/142) izin alınmıştır. Çalışma geriye dönük yapılmış olması nedeni ile onamı alınamamıştır.

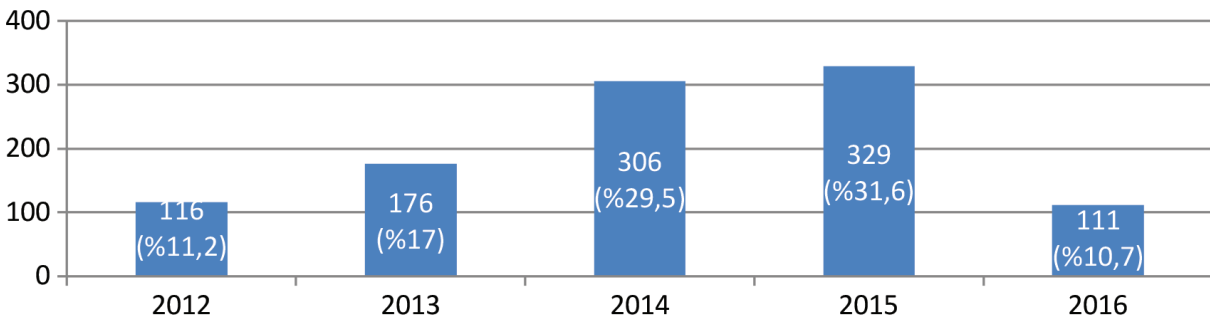
İstatistiksel Analiz

Bu araştırmadan elde edilen veriler SPSS for Windows 22.0 (Statistical Package for Social Sciences) bilgisayar programına aktarıldı ve gerekli analizler bu programda yapıldı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel metotları kullanılmış olup hastane yatış süreleri normal dağılım göstermediğinden ortanca (en düşük-en yüksek) hesaplanmıştır. Nitelik belirten veriler sayı ve yüzde olarak sunuldu. Bütün testler sosyal bilimlerde tercih edilen $p < 0,05$ anlam düzeyinde ve %95'lik güven aralığında gerçekleştirildi.

Bulgular

Çalışma tarihlerinde, acil servise 18 yaş altı 1038 Suriyeli uyruklu hasta başvurdu. Hastaların cinsiyet dağılımlarına bakıldığında, 710'u (%68,4) erkek, 328'i (%31,6) kızdı. Çalışmaya alınan hastaların ortalama yaşı $10,3 \pm 5,2$ olarak belirlendi. Hastaların başvuru zamanlarının yıllara göre dağılımına bakıldığında %31,7 ile en fazla 2015 yılında başvuru oldu (Şekil 1).

Çalışma tarihlerinde acil servise toplamda 1038 hasta başvurmuş olup, bunlardan 552'si (%53,2) ayaktan tedavi edildi. Diğer hastalar ise gerekli yataklı servislere yatırıldı.

Şekil 1. Başvuruların yıllık dağılımı

Hastaların 122'si (%11,7) beyin cerrahi servisi, 118'i (%11,3) ortopedi servisi, 77'si (%7,5) yoğun bakım ve 67'si (%6,5) ise genel cerrahi servisinde tedavi edildi (Tablo 1). Yataklı servise devredilen hastaların yatış sürelerinin ortancası 7 gün (1-163 gün) idi.

Çalışmaya alınan olguların tanı kodları ICD-10-versiyon 2016'ya göre sınıflandırıldığında, en yaygın kabul tanılarının V00-Y99, dışsal morbidite ve mortalite nedenleri (n=890, %85,7) başlığı altında, toplandığı belirlendi. Olguların tanı kodları sınıflandırılmadan incelendiğinde ise en yaygın kabul tanısının Y24, ateşli silahla yaralanma ve diğer tanımlanmamış, (n=568, %54,7) olarak saptandı (Tablo 2).

Tablo 1. Başvuran hastaların tedavi yerleri		
	n	%
Ayaktan	552	53,2
Beyin cerrahi servisi	122	11,7
Ortopedi servisi	118	11,3
Yoğun bakım	77	7,5
Genel cerrahi	67	6,5
Plastik ve rekonstrüktif cerrahi servisi	33	3,2
Göz servisi	32	3,1
Çocuk sağlığı servisi	17	1,6
Kulak burun boğaz servisi	12	1,2
Diğer*	8	0,7
Toplam	1038	100

*Göğüs cerrahisi, kalp damar, dahiliye nefroloji, nöroloji ve kardiyoloji servisi

Tablo 2. ICD-10 versiyon 2016'ya göre Suriyeli mültecilerin kabul tanıları		
	n	%
M00-M99	148	14,3
V00-Y99	890	85,7
Toplam	1038	100
M79.9- Yumuşak doku bozukluğu, tanımlanmamış	146	14,1
V49.4- Trafik kazasında diğer ve tanımlanmamış motorlu araçlarla çarpışmada sürücü yaralanması	48	4,6
V49.5- Trafik kazasında diğer ve tanımlanmamış motorlu araçlarla çarpışmada yolcu yaralanması	15	1,4
V49.6- Trafik kazasında diğer ve tanımlanmamış motorlu araçlarla çarpışmada arabada bulunan tanımlanmamış kişinin	4	0,4
V49.9- Tanımlanmamış trafik kazasında arabada bulunanların (herhangi biri) yaralanması	8	0,8
W01- Kayma, sendeleme ve tökezlemeye bağlı düşme	135	13,0
W19- Düşme, tanımlanmamış	114	11,0
Y24- Ateşli silahla ateş diğer ve tanımlanmamış, gerçekleşme şekli belirlenmemiş	568	54,7
Toplam	1038	100

ICD-10: Hastalıkların ve Sağlıkla İlgili Sorunların Uluslararası İstatistiksel Sınıflaması

Tartışma

Suriye'de 2011 yılında krizinin başlamasıyla meydana gelen çatışma ortamları ülkeyi iç savaşa doğru sürüklemiştir. Temel gereksinim ve güvenliğini karşılayamayan ve normal yaşamına devam edemeyen halk çareyi ülkeyi terk etmekte bulmuştur. Bu durum Türkiye'yi de etkilemiş ve Türkiye'ye gelen Suriyeli sayısı artmış ve her geçen gün artmaktadır.¹⁰

Yapılan bir çalışmada Ocak 2016-Ağustos 2017 tarihleri arasında yatarak tedavi gören 0-18 yaş arası Suriyeli mülteci sayısının 2017 yılında bir önceki yıla göre arttığı belirlenmiştir.¹¹ Bizim çalışmamızda da hasta başvurularının yıllara göre dağılımı incelendiğinde benzer şekilde artış gözlemlenmektedir. Ancak 2016 yılında sadece dört aylık veriler incelendiğinden, bir önceki yıla göre kıyaslama yapılamamıştır. Hasta başvurularında yaşanan bu artışın nedeninin ülkemizde artan mülteci sayısından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda çocuk acil servisine Suriyeli hastaların 2014 yılı başvuruları incelenmiştir.^{1,2} Çalışmamızda Suriyeli çocuk hastaların aynı yıl acil servis başvurularının daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu durum ise hastanemizin Suriye'ye yakınlığı ve sınır ilinde bulunuyor olması ile açıklanabilir.

Güngör ve ark.¹¹ çocuk hastanesinde yatarak tedavi gören Suriyeli mültecilerin yoğunluğunu belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, hasta tanı kodlarını ICD-10-versiyon 2016'ya göre sınıflandırmışlardır. Çalışmada en yaygın tanılar, R00-R99 (%22,63) başlığı altında toplanarak; bulgular, belirtiler ve anormal klinik ve laboratuvar bulguları, başka yerde sınıflandırılmamış olduğu belirlenmiştir.¹¹ Bizim çalışmamızda olguların tanı kodları sınıflandırıldığında ise farklı olarak, en yaygın kabul tanılarının V00-Y99, dışsal morbidite ve mortalite nedenleri (n=890, %85,7) başlığı altında, toplandığı belirlenmiştir.

Genel olarak Suriyeli mültecilerde yaygın görülen sağlık sorunları solunum sistemi hastalıkları, gastroenterit, enfeksiyon ve travma olarak belirtilmektedir.^{12,13} Bucak ve ark.¹⁴ çocuk kliniğine başvuran Suriyeli mülteci çocuklar üzerine yaptıkları geriye dönük çalışmada, akut enfeksiyöz hastalıkların sık görüldüğü belirtilmektedir. Benzer bir çalışmada ise mülteci çocuklar arasında solunum yolu enfeksiyonları ve gastroenterit oranı yüksek bulunmuştur.¹¹ Çocuk hastanesi acil servisine başvuran Suriyeli mülteciler üzerine yapılan başka bir çalışmada en yaygın tanılarının solunum sistemi hastalıkları, gastroenterit ve deri enfeksiyonları olduğu saptanmıştır.¹ Yine acil serviste yapılan benzer bir çalışmada Suriyeli mültecilerin en yaygın tanılarının solunum sistemi hastalıkları, gastroenterit, travma ve idrar yolu enfeksiyonları olduğu saptanmıştır.² Bizim çalışmamızda ise Suriyeli mülteci çocukların literatürden farklı olarak, yaygın şekilde aldıkları kabul tanısının ateşli silahla yaralanma (n=568, %54,7) olduğu belirlenmiştir. Ateşli silahla yaralanma olgularının sık

görülmesinin, çalışmanın yapıldığı hastanenin Suriye sınır ilinde bulunan üçüncü basamak bir hastane olması ve direkt çatışma bölgelerinden hastaların getirilmesinin neden olduğu düşünülmektedir.

Suriyeli mültecilerinin özellikle sınır illerinde acil servisleri yoğun bir şekilde kullandıkları belirtilmektedir.¹⁵ Ankara'da acil servise başvuran Suriyeli mülteci çocukların tedavi yerleri incelenmiş, olguların %62,2'sinin ayaktan tedavi edildiği ve yataklı servislere yatırılan hastaların ortalama yatış sürelerinin 13,1 (1-123 gün) olduğu belirlenmiştir.¹ Bizim çalışmamızda da benzer şekilde olguların %53,2'si ayaktan tedavi edilmiştir. Yataklı servise devredilen hastaların yatış sürelerinin ortancası 7 (1-163 gün) olarak bulunmuştur.

Çalışmanın Kısıtlılıkları

Bu çalışmanın kısıtlılıkları geriye dönük çalışma olması ve tek merkez ile sınırlı tutulmasıdır.

Sonuç

Çalışma grubundaki hastaların yarısından fazlasının ateşli silah yaralanmasına maruz kalması çarpıcı bir sonuç olmakla birlikte Suriye'de yaşanan insanlık dramını da net bir şekilde ortaya koymaktadır. Çalışmamız savaş ortamına yakın sayılabilecek bir üçüncü basamak hastanede Suriyeli mülteci çocuklar üzerine yapılmıştır. Suriye'de çatışma ortamının halen sürdüğü varsayıldığında, sınır bölgesine yakın diğer üçüncü basamak hastanelerde Suriyeli olmayan hasta grubunun da dahil edildiği farklı çalışmalarla daha objektif sonuçlara varılabileceği düşünülmektedir.

Etik

Etik Kurul Onayı: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tayfur Ata Sökmen Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (toplantı tarihi: 05.10.2017, karar no: 2017/142) izin alınmıştır.

Hasta Onayı: Çalışma geriye dönük yapılmış olması nedeni ile onamı alınamamıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Editörler kurulu içinde ve dışında olan kişiler tarafından değerlendirilmiştir.

Yazarlık Katkıları

Verilerin Toplanması: A.K., E.A., G.U., Analiz ve Yorumlama: E.A., A.K., G.U., Literatür Taraması: G.U., E. A., A.K., Yazan: E.A.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar tarafından finansal destek almadıkları bildirilmiştir.

Kaynaklar

1. Oğuz, S. Tuygun, N. Polat, E. Akça, H., Karacan CD. Savaş ve çocuk; Suriye iç savaşının sınırdan 750 km uzaktaki bir Çocuk Acil Servisine etkisi. J Pediatr Emerg Intensive Care Med. 2016;3:135-9.
2. Yurtseven A, Özcan G, Saz EU. Çocuk Acil Servise Başvuran Suriyeli Hastalarla Türk Hastaların Karşılaştırılması: Ege Üniversitesi Deneyimi. Turk J Pediatr Emerg Intensive Care Med. 2015;2:133-6.
3. İncili ÖF, Akdemir İO. Yerinden edilmişliğin coğrafi analizi: Kilis' te Suriyeli sığınmacılar. Marmara Coğrafya Dergisi. 2016;34:118-33.
4. Deniz, T. Uluslararası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi. 2014;181:175-204.
5. Inter-agency Information Sharing Portal. Syria Regional Refugee Response. <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>. Available from: 29.07.2017.
6. Zencir M, Davas A. Suriyeli Sığınmacılar ve Sağlık Hizmetleri 2014 Raporu. Türk Tabipler Birliği Web sitesi. <https://www.ttb.org.tr/kutuphane/siginmacirpr.pdf> Available from: 29.07.2017.
7. UNHCR. <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=224> Available from: 29.07.2017.
8. T.C. İç İşleri Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. 2016 Türkiye Göç Raporu. Nisan 2017, Yayın no:40;76.
9. Orhan O, Gündoğar SS. Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri. ORSAM Raporu. 2015.
10. Tunç AŞ. Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme. Tesam Akademi Dergisi. 2015;2:29-63.
11. Güngör A, Çatak Aİ, Çuhaci Çakir B, Öden Akman A, Karagöl C, et al. Evaluation of Syrian refugees who received inpatient treatment in a tertiary pediatric hospital in Turkey between January 2016 and August 2017. Int Health. 2018;10:371-5.
12. El-Khatib Z, Scales D, Vearey J, Forsberg BC. Syrian refugees, between rocky crisis in Syria and hard inaccessibility to healthcare services in Lebanon and Jordan. Confl Health. 2013;7:18.
13. Refaat MM, Mohanna K. Syrian refugees in Lebanon: facts and solutions. Lancet. 2013;382:763-4.
14. Bucak İH, Almis H, Benli S, Turgut M. An overview of the health status of Syrian refugee children in a tertiary hospital in Turkey. Avicenna J Med. 2017;7:110-4.
15. Korkmaz AÇ. Sığınmacıların sağlık ve hemşirelik hizmetlerine yarattığı sorunlar. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi. 2014;1:37-42.